

PENSIOEN IS EEN ZAK MET GELD

Door Lies van Rijssen

Met praten komt hij ver. Hij adviseert werkgevers, fondsen en ook werknemers. Hij is een echte zelfstandige, maar houdt niet van alleen-zijn. Financial Investigator sprak met Joop Rietmulder.

Prachtig vond ik hem, de fly-over bij Rotterdam. Ik was negentien, goed in wiskunde en zat op de HTS om het vak van weg- en waterbouwer te leren. Rond de Kerst zei mijn vriendin dat ze even langs de huisarts moest. Zwanger. Ik kwam na de kerstvakantie terug op school en zei: 'Er komt een feest. Ik ga trouwen. En op zoek naar een baan.' Allebei negentien, hadden we elkaar in de ogen gekeken en we vonden dat het zo moest.

Verzekeringswiskunde was een leuk vak, hoorde ik. Ik solliciteerde bij een verzekeraar en kreeg de baan. Inderdaad bleek rekenen leuk, maar het bleek nog veel leuker wat je met de uitkomsten kan doen. Het lukte om de meer consultancy-achtige opdrachten naar me toe te halen. Ik wilde verder. In West-Nederland was de woningnood hoog. In het oosten kon je wél een huis krijgen. Ik kwam bij pensioenfonds AKZO, op 'Pensioenadvies buitenland'. Nog steeds vind ik het boeiend om te vergelijken hoe wij hier ons pensioen regelen en hoe men het over de grens doet. Zo ben ik het pensioenvak ingerold. Na AKZO kwam ik bij een adviesbureau dat op verzekeringsbemiddeling – provisiebasis dus – draaide, een constructie die volgens mij geen stand kon houden. Dat zei ik tegen mijn bazen en ik maakte een businessplan voor pensioenadvies op uurbasis. Ze wilden er niet aan, vonden het geen verdienmodel. Toen heb ik een bord in mijn tuin gezet met 'pensioenadviseur' erop en begon ik voor mezelf. Mijn kantoor groeide uit tot vijftien mensen. Omdat ik me toch ook weer wilde verdiepen in buitenlandse pensioenen,

Nog steeds vind ik het boeiend om te vergelijken hoe wij hier ons pensioen regelen en hoe men het over de grens doet.

verkochte ik mijn bedrijf aan Mercer. De cultuurverschillen bleken te groot om daar te willen blijven. Ik begon opnieuw als zelfstandig adviseur. Nu bewust zonder personeel. Ik wist inmiddels dat ik een betere pensioenadviseur dan manager was.

CV

2000-nu	Rietmulder c.s., Pensioenadviseur
Sinds 2009	Associé Montae, Rijswijk
1996-2000	Beijer, Directeur/Consultant
1994-1996	Mercer, Consultant
1983-1994	Rietmulder & partners
1978-1983	Bureau Zakelijke Adviezen, Consultant
1973-1978	Stichting Akzo Pensioenfonds, Adviseur Buitenland
1970-1974	AEGON, Rekenaar/Consultant

Nu werk ik vanuit mijn zelfstandige praktijk samen met Montae. Het zijn hier, net als ik, mensen van de inhoud met een no-nonsense instelling. Het is genieten om met jonge mensen te werken, samen ideeën te ontwikkelen. Opleiden gebeurt hier on-the-job. Echt docent ben ik bij SPO, recent nog voor een klas van 28 bestuursleden. Soms leid ik een-op-een op. Sommige bestuurders willen het liever zo. Ik scan nog steeds vrij fanatiek alle vakliteratuur en kan er slecht tegen als 'leerlingen' meer weten dan ik. Laatst vroeg iemand in zo'n klasje mijn mening over een aspect van het pensioencontract-in-wording. Ik wist niet waar hij op doelde en dacht: 'Ik heb er een gemist!'. De vragensteller bleek echter op zoek naar een antwoord op iets wat hem persoonlijk was voorgelegd en wat nog niet gedeeld was. Ik kon weer ademhalen. Van de zotte natuurlijk, je *hoeft* niet alles te weten. Maar toch...

Inmiddels wil ik wat afbouwen. De stress mag minder. Die is fors bij adviesopdrachten die af moeten en heel veel verantwoordelijkheid bij je neerleggen. Tegelijk wil ik bij mijn vak en de mensen betrokken blijven. De balans vinden tussen afbouwen en werken kost nog moeite. Vorige week was ik vrij om te golfen. Ik wilde af en toe wat werken maar

Het is genieten om met jonge mensen te werken, samen ideeën te ontwikkelen. Opleiden gebeurt hier on-the-job.

trof een kamer aan zonder bureautje. Daar viel ik de dame die de reis georganiseerd had mee lastig. Zij was verbaasd: 'Werken? Je bent aan het golfen!' Even mijn mail checken, wat doorsturen, dat vind ik heel normaal. Ik moet oppassen dat het niet weer te veel gaat worden. Ik hou van het vak, vind de mensen leuk. Ook de waardering. Is dat ijdelheid? Vast. Ook dat ik dit interview een leuk idee vond.

Ik oriënteer me op toezichthoudende rollen en bestuursfuncties. In de 15 jaar als bestuursvoorzitter van KPS (Kring van Pensioenspecialisten) heb ik wel wat bestuurservaring opgedaan. Ik zie nog aarzeling om mij voor een toezichtrol te vragen. Men kent mij als hands-on pensioenman met 47 jaar ervaring: ben ik wel geschikt voor het toezicht? Die aarzeling begrijp ik, ik moet eerst maar eens in staat zijn

– met al die techniek in mijn kop – om met afstand te kunnen beoordelen wat anderen met die techniek doen. Ik realiseer me ook dat veel mannen met mijn haarkleur toezichtrollen ambiëren. Dat botst met de vraag naar diversiteit. Voordat je het weet ben je zo'n oude kerel die zegt: 'Ja joh, pensioenplicht, daar hebben we in de jaren zeventig ook over nagedacht.' *Done it, seen it, got the T-shirt...* Een honderd procent toezichtfunctie zou mijn eagerness misschien ook onvoldoende bevredigen, vanwege die noodzakelijke afstand die je moet nemen. En wat is de juiste afstand? Voor een mens van de inhoud kan doseren lastig zijn. De rol van mediator bevalt mij ook. In bepaalde processen krijg ik die rol als van nature, vermoedelijk door mijn ervaring. Soms claim ik deze rol bewust, maar ik ben er ook meermalen toe uitgenodigd.

Ik heb nogal eens kritiek op de toezichthouders, maar het is ook een uitdaging om met hen te werken. Tijdens een recente klus heb ik de mensen daar beter en anders leren kennen, ook de top. De dynamiek is er enorm, ze werken met agenda's die tot op het kwartier getimed zijn. Ik heb gezien hoe men kijkt naar de praktijk waar de regels moeten landen en dat zij zeker niet stil in een hoekje voor anderen regeltjes gaan zitten schrijven. 'Kom naar me toe, vertel het me.' Die houding zag ik daar vooral. Maar van buitenaf lijkt het vooral een bastion dat met regelmaat een serie Q&A's uitstuurt. De pensioensector durft ook niet altijd door te vragen, ook niet als de toezichthouder ons daartoe uitnodigt. Ik begrijp dat ook wel. We willen graag zeker weten dat die openheid gemeend is. Soms schieten regels door. Zoals wanneer je je aanspraken niet kunt korten als je op de minimaal vereiste dekkingsgraad zit. Kortten is een ultimatum remedium, maar wat nou als dat het middel is om naar een ander pensioenfonds over te kunnen gaan? Inmiddels weet ik dat DNB, als je een goed en evenwichtig plan presenteert dat goed onderbouwd is, wil luisteren en soms toestaat dat je ook met een dekkingsgraad van 105 rechten wat kort om te kunnen instappen in een ander fonds.

Ik ben nog steeds trots op mijn vak. Helaas is het wantrouwen jegens pensioenen en de mensen in de sector groot. Onze makke is dat we zo lang onduidelijk zijn geweest, ook al was dat vaak met de beste bedoelingen en omdat we deelnemers niet met techniek wilden vermoeien. Ooit stelde ik op een bijeenkomst van de Pensioenfederatie

Pensioen is een zak met geld, punt. Leef je langer dan moet je langer met diezelfde zak met geld doen.

een vraag waarin het woord korten voorkwam. In de pauze kreeg ik te horen dat er pers in de zaal zat en dat dit woord moeilijk lag. Gelukkig zijn er steeds meer mensen die open en eerlijk vertellen dat we een pensioencontract hebben waarbij er gekort kan worden als het misgaat. Gewoon als onderdeel van de deal. Maar doordat inmiddels allerlei halve waarheden en hele leugens zijn gaan rondwaren, is er veel kapotgegaan. Doodzonde. Op het jubileumcongres van de KPS heb ik het zo gezegd: 'Pensioen is een zak met geld, punt. Leef je langer dan moet je langer met diezelfde zak met geld doen.' Een ander legde het zo uit: 'We hebben een stokbroodje en een pot pindakaas. Het potje is nu halfleeg. Toen het nog vol was smeerden we lekker dik. Nu smeren we wat dunner.' Juristen gruwen misschien van zo'n uitleg. Maar zo snappen mensen het.

Dat er opluchting is als de rente weer een tiende procent stijgt, is overduidelijk maar structureel verandert er dan nog niets. Gelukkig dat de Netspars en de CPB's van deze wereld, die ik in techniek zag verzanden, nu zelf zeggen dat de tijd van rekenen voorbij is en de tijd van besluiten over een nieuw pensioencontract is gekomen. Het zou doodzonde zijn als het weer zou stranden. Ik snap dat woorden als 'individueel' en 'beschikbare premie' bij vakorganisaties aanvankelijk rode vlekken in de nek genereerden. Maar als blijkt dat een systeem op die basis op de langere termijn beter werkt, stap dan over je schaduw heen. Natuurlijk maken we er in Nederland meer van dan puur individuele regelingen.

Zeven jaar geleden overleed mijn vrouw. Ik heb mijn huis toen zo laten verbouwen dat mijn dochter met man en kinderen hier ook kon komen wonen. Tot ieders genoegen. Mijn drie kinderen, hun gezinnen en ik gaan ook samen op vakantie. Lekker skiën met de hele club. Mijn sociale netwerk zit ook in de pensioenen. Ik geloof niet dat het me gaat lukken daar ooit helemaal weg te blijven. Sommige mensen hunkeren naar hun pensioen en niet al het werk is even leuk. Maar wat je ervan maakt, heb je ook zelf in de hand. «

- Bij adviesopdrachten ondervind je veel stress.
- Kom bij de toezichthouder met een goed onderbouwd verhaal. Dan is er veel mogelijk.
- Kortten is part of the deal in ons pensioencontract.
- Het is tijd om tot besluiten te komen over een nieuw pensioencontract.